

康泰

Kāng Tàì

**Polsdiagnostiek
binnen de
Traditionele Chinese Geneeskunde.**

Inhoudsopgave.

Hoofdstuk.	Onderwerp.	Pagina.
	Voorwoord.	
1.	Inleiding.	1
	De negen gebieden van de pols volgens de <i>Nèi Jīng</i> .	3
	De polsdiagnostiek volgens de <i>Nán Jīng</i> .	5
	De drie secties van de pols.	6
	Posities van de organen op de pols.	7
	Polsposities zoals die gebruikt worden binnen de moderne Chinese geneeskunde.	9
	De pols vanuit het perspectief van de acupunctuur en vanuit het perspectief van de kruidenleer.	11
	Polisdiagnostiek zonder rekening te houden met orgaanposities.	12
	Het verschil tussen acute en chronische condities bij het beoordelen van de pols.	12
	De pols als een weerspiegeling van het qì van het hart.	13
	De drie niveaus van diepte bij het palperen van de pols.	13
	Klinische betekenis van de kracht van de pols op de drie niveaus.	14
2.	De werkwijze bij het palperen van de pols.	16
	Het palperen van de pols bij kinderen.	19
3.	Factoren die de pols beïnvloeden.	20
	Seizoenen.	20
	Verschillen tussen mannen en vrouwen.	22
	Leeftijd.	22
	Lichaamsbouw.	22
	Levensstijl.	23
	Emoties.	23
	Fan Guan Mai en Xie Fei Mai.	24
4.	Richtlijnen voor het palperen van de pols.	25
5.	Richtlijnen voor het interpreteren van de pols.	29
6.	De normale pols.	33

	Shén, maag-qì en wortel.	33
7.	Polskwaliteiten.	39
8.	浮脉 Fú Mài (Oppervlakkige pols).	42
9.	扞脉 Kōu Mài (Holle pols).	47
10.	濡脉 Rú Mài (Zachte pols). 软脉 Ruǎn Mài (Oppervlakkig-zwakke pols).	49
11.	散脉 Sǎn Mài (Verspreide pols).	51
12.	革脉 Gé Mài (Drumpols).	53
13.	沉脉 Chén Mài (Diepe pols).	54
14.	伏脉 Fú Mài (Verborgen pols).	57
15.	牢脉 Láo Mài (Gefixeerde pols).	60
16.	数脉 Shuò Mài (Snelle pols).	62
17.	疾脉 Jí Mài (Racende pols).	66
18.	动脉 Dòng Mài (Bewegende pols).	68
19.	迟脉 Chí Mài (Langzame pols).	70
20.	缓脉 Huǎn Mài (Gematigde pols).	74
21.	涩脉 Sè Mài (Ruwe pols).	76
22.	虚脉 Xū Mài (Lege pols).	79
23.	微脉 Wēi Mài (Spinrag pols).	81
24.	弱脉 Ruò Mài (Zwakke pols).	83
25.	实脉 Shí Mài (Volle pols).	85
26.	紧脉 Jǐn Mài (Gespannen pols, strakke pols).	88
27.	洪脉 Hóng Mài (Overvloeiende pols).	90
28.	促脉 Cù Mài (Haastige pols).	93
29.	结脉 Jié Mài (Beknotte pols).	95
30.	带脉 Dài Mài (Intermitterende pols).	97
31.	滑脉 Huá Mài (Glijdende pols).	99
32.	大脉 Dà Mài (Grote pols).	101
33.	细脉 Xì Mài (Fijne pols).	103
34.	长脉 Cháng Mài (Lange pols).	105
35.	短脉 Duǎn Mài (Korte pols).	107
36.	弦脉 Xián Mài (Snaarvormige pols).	109

37.	Drie niet traditionele polskwaliteiten. (volgens <i>Maciocia</i>). Onregelmatige pols, stagnerende pols en trieste pols.	112
38.	Differentiëren tussen vergelijkbare polsbeelden.	115
39.	Gecombineerde polsbeelden.	124
40.	Gunstige en ongunstige polsen.	125
41.	Integratie van de diagnostiek volgens de tong en de diagnostiek volgens de pols.	130
42.	De invloed van medicijnen op de pols.	132
43.	Polskwaliteiten die duiden op gevaarlijke condities.	134
44.	Verschillende indelingen van de polskwaliteiten.	137
45.	Betekenis van polskwaliteiten binnen bepaalde polsposities.	142
46.	Het nut van de polsdiagnostiek in de praktijk.	151
47.	De pols bij kanker.	156
48.	Polsdiagnostiek binnen de gynaecologie.	158
*	Bronvermelding.	166
*	Lijst van andere verkrijgbare Nederlandstalige boeken.	167

Voorwoord.

Dit boek behoort tot een serie van Nederlandstalige boeken over de Traditionele Chinese Geneeskunde.

Het bestuderen van de Chinese Geneeskunde is op zichzelf al niet gemakkelijk en de meeste studieboeken zijn nog altijd bijna uitsluitend verkrijgbaar in het Engels.

De door ons aangeboden teksten beschrijven de verschillende theoretische aspecten die de basis van de Chinese Geneeskunde vormen op een zo duidelijk mogelijke en prettig leesbare manier in het Nederlands, zodat Nederlandse (en Vlaamse) studenten de lesstof in hun eigen taal kunnen bestuderen. Inmiddels afgestudeerde acupuncturisten en herbalisten kunnen deze boeken ook als naslagwerk gebruiken.

Alle boeken uit de reeks zijn tot stand gekomen door eerst de meest gebruikte en aanbevolen boeken van verschillende auteurs (zie bronvermelding) in hun geheel te vertalen. Daarna is al de op die manier verkregen – en elkaar vaak overlappende – informatie met betrekking tot de separate onderwerpen tot een samenhangende en chronologische tekst verwerkt.

De Nederlandstalige boeken zijn daarom uiteindelijk ook meer volledig dan elk van de separate Engelstalige bronnen, omdat informatie die in sommige van die boeken wel en in andere van die boeken niet vermeld wordt ook in de Nederlandse tekst is verwerkt.

Over alle begrippen die in de tekst met vetgedrukte letters worden weergegeven, zoals bijvoorbeeld de namen van acupunctuurpunten, kruiden of kruidenformules en Chinese medische termen zijn in de andere boeken volledig uitgewerkte hoofdstukken terug te vinden.

Al onze teksten zijn uiteraard opgebouwd uit informatie die reeds in eerder verschenen boeken beschreven werd, het is zeker niet de intentie geweest om de teksten van de auteurs daarvan klakkeloos over te nemen.

Onze bedoeling is louter om zoveel mogelijk van de beschikbare fundamentele informatie gemakkelijker toegankelijk te maken voor Nederlandstalige studenten en therapeuten. Opbouwende kritiek is altijd welkom.

In alle boeken van deze serie wordt niet de term 'meridianen' maar de term 'kanalen' gebruikt om de verschillende onderdelen van het complexe netwerk van trajecten waarlangs qi zich door het lichaam heen beweegt aan te geven.

Op de volgende pagina's vertellen wij waarom wij hiervoor gekozen hebben.

De Nederlandse vertaling van de term Jīng Luò.

Er is door alle tijden heen in het Westen veel controverse geweest over wat een goede benaming zou zijn om de trajecten waarlangs qì zich door het energetisch systeem van het lichaam heen beweegt aan te duiden.

De term 'meridianen' wordt door veel artsen en therapeuten niet als de beste term gezien, maar deze benaming is zo ingeburgerd, dat bijna iedereen deze benaming gebruikt. Wij hebben echter toch gekozen voor de term 'kanalen', ook al vergt het wellicht enige aanpassing en tijd om hieraan gewend te raken.

Dit besluit hebben we genomen, omdat het Jīng Luò stelsel als geheel naar ons inzicht meer overeenstemming vertoont met een samenwerkend geheel van communicerende vaten, zoals een kanalenstelsel, dan met het idee van statische lijnen dat wordt opgeroepen door de aanduiding 'meridianen'.

De definitie van het woord meridiaan met betrekking tot acupunctuur in het Van Dale Groot Woordenboek van Hedendaags Nederlands luidt:

'Een *denkbeeldige* lijn over het lichaam die punten van levensenergie verbindt'.

Het woord denkbeeldig zelf wordt in hetzelfde woordenboek verklaard als:

'Slechts in het begrip bestaand, niet werkelijk, fictief, illusionair en imaginair'.

Het zelfstandig naamwoord 'denkbeeld' wordt uitgelegd als:

'Wat door het denken wordt voortgebracht, voorstelling van de geest, mening, weinig rekening houdend met de werkelijkheid'.

Iedere persoon die zich heeft verdiept in de Traditionele Chinese Geneeskunde weet, dat er niets denkbeeldigs, onwerkelijks, fictiefs of imaginairs te bekennen valt binnen het Jīng Luò stelsel.

Het feit dat de Jīng Luò voor het blote oog niet zichtbaar zijn, maakt hen niet irreëel.

Energie heeft geen materiële vorm, maar is in ieder levend wezen aanwezig, zonder energie is het leven onmogelijk.

Een gesproken woord kan men niet zien, maar wel horen, en een gedachte heeft geen fysieke vorm, maar zowel gesproken woorden als onze gedachten hebben wel veel invloed op hoe we ons voelen, zij beïnvloeden onze reacties en allerlei organische en hormonale functies. Op precies dezelfde manier kan men energie dan misschien wel niet zien, maar de invloed daarvan wel ervaren.

De definitie van het woord kanaal is volgens de dikke van Dale:

- Een kunstmatige, gegraven waterweg.
- Een smalle, natuurlijke verbinding tussen grote meren en zeeën.
- Een middel om iets te bereiken.
- Een deel van een frequentieband bij televisie en radio.
- Pijp of buis.
- Afwateringskanaal.

De meesten van deze interpretaties komen volgens onze overtuiging veel dichterbij het begrip dat met de aanduiding Jīng Luò wordt bedoeld.

De *Nèi Jīng* vergelijkt de Luò Mài bijvoorbeeld met de gegraven kanalen, die de oude wijzen aanlegden om water tijdens periodes van zware regenval te kunnen opvangen.

De tweede hierboven gegeven verklaring kan in verband worden gebracht met de metaforen van grote meren en zeeën in het lichaam, waarover al in de vroegste klassieke teksten werd gesproken en die tot op de dag van vandaag nog altijd als zodanig worden aangeduid.

Dat de trajecten van het energetisch systeem een middel zijn om iets te bereiken is ook overduidelijk.

Aldus wordt binnen de gehele reeks van onze boeken niet gesproken over meridianen of het meridiaanstelsel. Als de onderdelen van het Jīng Luò stelsel worden vertaald, zal dit zijn met het woord kanalen (en collateralen).

1.

Inleiding.

Het palperen van de pols en het interpreteren van het polsbeeld dat gevoeld wordt is voor studenten het meest moeilijke aspect van de Chinese diagnostiek om te leren begrijpen en bekwaam te kunnen uitoefenen. Polsdiagnostiek is evenwel een essentieel onderdeel binnen de diagnostiek en is waarlijk een 'kunst', meer dan elk van de andere diagnostische vaardigheden.

Het bloed is voor wat betreft de stroming door het hele lichaam, inclusief in de organen, de ledematen, de kanalen en de collateralen, afhankelijk van qì. De pols is het paleis van het bloed en wordt bewogen door qì.

De beweging van het bloed is dus afhankelijk van de beweging van qì, wanneer qì overvloedig aanwezig is en ongehinderd kan stromen, dan stroomt ook het bloed normaal, en de pulsaties zullen evenwichtig en krachtig zijn. Als qì deficiënt is, dan wordt de voortdrijvende kracht daarvan zwakker en de pols wordt langzaam en krachteloos.

De aanwezigheid of afwezigheid van kracht binnen de pulsaties reflecteren om die reden dus de kracht of de zwakte van qì en bloed.

De bloedvaten en de kanalen vervoeren qì en bloed door het gehele lichaam, deze beweging is continu en ononderbroken en zorgt ervoor dat alle weefsels en organen in het hele lichaam worden gevoed en bevochtigd, waardoor het leven kan voortbestaan.

De productie, beweging en de functies van qì en bloed zijn afhankelijk van het correct functioneren van de Zàng Fǔ en het correct functioneren van de Zàng Fǔ is andersom afhankelijk van de voeding van qì en bloed.

Het bestaan en de instandhouding de Zàng Fǔ enerzijds en het bestaan en de instandhouding van qì en bloed anderzijds zijn dus wederzijds van elkaar afhankelijk, zij beïnvloeden elkaar onder normale omstandigheden en zij zullen elkaar ook beïnvloeden onder pathologische omstandigheden. Wat ook de oorzaak van een ziekte is en welke pathologische veranderingen er zich ook voordoen in yīn, yáng, qì, het bloed, de Zàng Fǔ, de kanalen of de collateralen, al deze zaken worden gereflecteerd in de bloedvaten en van daaruit ontstaan de veranderingen in het polsbeeld. Door de veranderingen in de lokatie, de snelheid, de vorm en de kracht van de pols te beoordelen, kan een objectief idee worden gevormd van de lokatie, de vorm en het karakter van een ziekte. Ook kan men hierdoor een inschatting maken over hoe de relatieve balans tussen Zhèng qì en pathogeen qì zich verhoudt, dit geeft informatie over de ernst van een ziekte en hierdoor kan men een prognose maken.

Feitelijk voelt men bij het palperen van de pols de manier waarop qì zich beweegt, door de materiële substantie van het het bloed heen. Qì is een zeer subtiele vorm van energie die noch gevoeld noch gemeten kan worden, daarom wordt de arterie op de pols gebruikt om de pulsatie van het bloed te voelen om ons een idee te geven over de conditie van qì.

Dit is mogelijk omdat qì en het bloed nauw aan elkaar gerelateerd zijn, qì is de bevelhebber van het bloed en het bloed is de moeder van qì.

Dat de pols kan worden gepalpeerd op de radiale arterie om de conditie van qì te kunnen inschatten kan worden verklaard door het feit dat dit de plaats is waar het traject van het kanaal van de longen loopt, de longen controleren qì en de arterie op de pols kan ons daarom de conditie van qì verraden.

Polsdiagnostiek is belangrijk om het interne orgaan dat betrokken is bij de conditie van de patiënt of het overheersende patroon te kunnen identificeren, niet alleen omdat het polsbeeld zeer gedetailleerde informatie kan verschaffen over de conditie van elk van de interne organen, maar ook omdat de pols de algemene conditie van qì en bloed in zijn totaliteit weerspiegelt en daarmee dus een indruk geeft over het hele organisme en zelfs over de constitutie van een persoon.

Binnen het algemene beeld van een disbalans, kan de pols beschouwd worden als een manifestatie van deze disbalans zoals alle andere manifestaties dat ook zijn, denk hierbij aan dorst, duizeligheid, een rood gezicht enzovoorts. De meest unieke eigenschap van de polsdiagnostiek is echter, dat dit ons ook als op zichzelf staand gegeven in staat stelt om een patroon te herkennen, zelfs als er geen sprake is van andere symptomen van dat patroon.

Het symptoom duizeligheid bijvoorbeeld, duidt alleen op deficiëntie van de nieren als duizeligheid samengaat met andere symptomen van deficiëntie van de nieren, zoals tinnitus, pijn van de lage rug of nachtzweeten. Een aanhoudende diepe en zwakke pols in de beide achterste posities zal echter expliciet een deficiëntie van de nieren aanduiden, ook wanneer er zich daarvan geen andere symptomen manifesteren.

Duizeligheid kan ook veroorzaakt worden door phlegm of damp, maar om deze pathogene factoren als zijnde de aanleiding voor de duizeligheid aan te wijzen, moet deze duizeligheid samengaan met andere symptomen of tekens van phlegm, zoals een gevoel van druk in de borst, een watterig gevoel in het hoofd, een gezwollen tong enzovoorts.

Maar een Huá Mài op zichzelf duidt zeker op phlegm of damp (uitgezonderd in het geval van zwangerschap). Het polsbeeld als op zichzelf staand gegeven kan een patroon dus met een bepaalde zekerheid aanduiden of bevestigen.

Nog een andere manier waarop het polsbeeld binnen de diagnostiek anders is dan andere manifestaties, is het feit dat het polsbeeld ons een beeld van het lichaam als geheel geeft, inclusief de conditie van qì en bloed, de conditie van de Zàng Fǔ, de conditie van de verschillende delen van het lichaam en van de constitutie van de patiënt. Geen enkele andere manifestatie is hiertoe in staat, alleen de tong komt enigszins in de buurt van deze eigenschap.

Het grootste nadeel van de polsdiagnostiek is dat het een extreem subjectieve vorm van diagnostiek is, meer dan elk van de andere diagnostische methoden.

Als een gezicht te rood is of als de tong te rood is, dan zijn dat objectieve tekens, iedereen kan die eenvoudig opmerken en er kunnen weinig grote meningsverschillen over ontstaan.

Het voelen van de pols daarentegen, is een zeer subtiele vaardigheid en het is heel moeilijk om te leren.